

INFORMACIJA DĖL ĮMONIŲ IŠLAIDŲ APLINKAI TAUSOTI STATISTINIO TYRIMO (STATISTINĖ ATASKAITA APL-04 (METINĖ))

TEISINIS STATISTINIO TYRIMO PAGRINDAS	2011 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 691/2011 dėl Europos aplinkos ekonominių sąskaitų, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2025 m. kovo 26 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2025/1131.
STATISTINIO TYRIMO TIKSLAS, RŪŠIS IR APIMTIS	Statistinio tyrimo tikslas – rengti statistinę informaciją apie įmonių investicijas, einamąsias išlaidas aplinkos apsaugai ir pajamas iš šios veiklos, investicijas susidariusiai taršai mažinti bei taršos prevencijai. Atrankinis statistinis tyrimas. Tiriamasis laikotarpis – kalendoriniai metai. Statistinę ataskaitą pildo visų rūšių ir nuosavybės formų nefinansinės įmonės, įstaigos ir organizacijos.
STATISTINĖS INFORMACIJOS PASKELBIMO LAIKAS IR VIETA	Liepos mėn. – Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt .
STATISTINIŲ DUOMENŲ PATEIKIMO PAREIGA	Vadovaujantis Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos įstatymu.
STATISTINIŲ DUOMENŲ KONFIDENCIALUMAS IR ASMENS DUOMENŲ APSAUGA	Vadovaujantis Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos įstatymu. Informacija apie asmens duomenų apsaugą ir tvarkymą skelbiama vda.lrv.lt/lt/asmens-duomenu-apsauga/asmens-duomenu-apsauga-vda/ .
STATISTINIŲ DUOMENŲ PATEIKIMO TVARKOS PAŽEIDIMAS	Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 221 straipsnis.

PAAIŠKINIMAI ĮMONIŲ IŠLAIDŲ APLINKAI TAUSOTI STATISTINEI ATASKAITAI APL-04 (METINEI) PILDYTI

1. Įmonių išlaidų aplinkai tausoti statistinės ataskaitos APL-04 (metinės) (toliau – ataskaita) I skyriaus **02 skiltyje nurodoma:**

1.1. **1 eilutėje** nurodomos išlaidos gamybos priemonėms ar įrangai, skirtai šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekio išmetimams (dažniausiai per išmetimo vamzdžius ar kaminus) į aplinkos orą mažinti arba jų koncentracijai sumažinti, įsigyti: valymo įrangai sausųjų procesų (naudojami medžiaginiai filtrai, separatoriai, dulkių surinkėjai), drėgnųjų procesų (naudojami plovikliai, plovimo bokštai) atveju, apdorojant dujinėmis ir garinėmis medžiagomis (absorbicijos, kondensacijos procesai, katalizinis išmetamųjų dujų valymas, biologinis išmetamųjų dujų valymas), CO₂ surinkimo ir saugojimo sistemoms, įrangai, užtikrinančiai geresnę ŠESD sklaidą ore siekiant sumažinti ŠESD koncentraciją ir pan.

1.2. Taip pat nurodomos išlaidos priemonėms, skirtoms teršalų išmetimui mažinti, susidariusiems teršalams surinkti, teršalų koncentracijoms mažinti, taršos lygiui matuoti, teršalams, susidariusiems dėl įmonės veiklos, apdoroti ir šalinti (pvz., išmetimo į orą, nuotekų ar atliekų):

1.2.1. atmosferos oro apsaugos įrangai įsigyti: išmetamųjų dujų valymo įrangai (ciklonams, centrifugoms, elektrostatiniais filtrams, medžiaginiams ir adsorbicijos filtrams, biofiltrams ir biovalikliams, radioaktyviųjų dujų filtrams, dujų plautuvams (skruberiams), išmetamųjų dujų aušinimo ir kondensavimo sistemoms);

1.2.2. įrangai, skirtai išmetamųjų dujų susidarymui apriboti: papildomiems rezervuarams izoliuoti ar aušinti (išskyrus atvejus, kai tai daroma saugos tikslais), garų surinkimo ir kondensavimo sistemoms, slėgį išlyginančioms sistemoms;

1.2.3. įrangai, užtikrinančiai geresnę teršalų sklaidą ore: esamų kaminų aukštinimas, papildomas dujų kaitinimas.

1.3. **2 eilutėje** nurodomos išlaidos vandens išteklių taupymo ir tvarkymo įrangai, skirtai vandens nuostoliams ar nuotėkiams mažinti, lietaus vandeniui kaupti, pakartotiniam vandens naudojimui ir / ar recirkuliacijai ir pan.

1.4. **3 eilutėje** nurodomos išlaidos, skirtos nuotekų tvarkymo įrangai:

1.4.1. nuotekų saugojimo ir transportavimo įranga: buferiniai rezervuarai ir kita nuotekų kaupimo įranga, kad nebūtų perkrovų; rezervuarai radioaktyviosioms nuotekoms surinkti; pagrindinės kanalizacijos jungtys ir slėgio vamzdžių linijos, transportuojančios surinktas nuotekas į komunalinius kanalizacijos tinklus ar nuotekų valymo įrenginius;

1.4.2. mechaninio nuotekų valymo įranga: tinkleliai stambioms atliekoms šalinti, smėlio rėčiai, filtrai ir pan.; septikai su plūdūrais; priemonės riebalams ir naftai atskirti;

1.4.3. biologinio ir cheminio nuotekų valymo įranga: priemonės metalų, fosfatų, fluoridų ir pan. jonams atskirti; biologinio (aerobinio ir anaerobinio) nuotekų apdorojimo rezervuarai;

1.4.4. nuotekų dumblo apdorojimo įranga: dumblo stabilizavimo (aerobinės, anaerobinės) priemonės;

1.4.5. dumblo sudeginimo krosnys;

1.4.6. įranga, ribojanti atsitiktinį teršalų išleidimą į paviršinius vandenis ir panaikinanti padarinius, jei taip atsitiko: plūdūrai, sklendės;

1.4.7. įranga, ribojanti nepanaudotos šilumos išmetimą; aušinimo bokštai, paviršinio vandens taršos matavimo įranga.

1.5. **4 eilutėje** nurodomos išlaidos atliekų gabenimo ir saugojimo įrangai įsigyti:

1.5.1. konteineriai; perkrovimo stotys; rezervuarai valikliams (taip pat skysčiams iš vagonų, sunkvežimių, laivų) surinkti;

1.5.2. atliekų tvarkymo įranga: kondensavimo, presavimo įrenginiai; kontroliuojami sąvartynai; atliekų deginimo krosnys.

1.6. **5 eilutėje** nurodomos išlaidos medžiagų atgavimo ir taupymo įrangai, pvz., medienos ir popieriaus, metalinių ir nemetalinių mineralų atgavimui iš atliekų srautų; metalinių ir nemetalinių mineralinių medžiagų atliekų ir laužo bei nebenaudojamų produktų perdirbimui į antrines žaliavas, metalo atliekų smulkinimui ar kitokiam mechaniniam apdorojimui.

1.7. **6 eilutėje** nurodomos išlaidos dirvožemio ir požeminių vandenų apsaugos įrangai: požeminiai saugojimo rezervuarai ir vamzdžiai; skysčiams nepralaidžios grindys; požeminių vandenų ir dirvos taršos matavimo įranga.

1.8. **7 eilutėje** nurodomos išlaidos triukšmo ir vibracijos mažinimo įrangai: mašinų ir vamzdžių akustinė izoliacija; garsą sugeriančios / slopinančios konstrukcijos; spyruokliniai amortizatoriai; virpesių slopintuvai; duslintuvai; triukšmo ir vibracijos matavimo įranga.

1.9. **8 eilutėje** nurodomos išlaidos žemei pirkti gamtos apsaugos tikslais, apželdinimui miškais, žaliosioms juostoms prie gamyklų įrengti, krantinėms tvirtinti.

1.10. **13 eilutėje** nurodomos išlaidos iš atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) šaltinių pagamintos energijos kaupimo ir paskirstymo įrangai (jei ji specialiai sukurta šiam tikslui) įsigyti (pvz., suslėgto oro kaupimo jėgainės, latentinės šilumos kaupimo sistema, vėjo energijos kaupimo vandenilio / metano pavidalu įrenginiai) ir pan.

1.11. **14 eilutėje** nurodomos išlaidos, aukštesnės nei A energinio efektyvumo klasės pastatų statybai, esamiems pastatams atnaujinti didinant energinį efektyvumą (pastatams šiltinti) ir kitoms energijos / šilumos taupymo priemonėms (pvz., šilumos izoliacijai, energijos kaupimo įrangai, efektyviausiai energijos išteklius naudojančioms įrenginiams ir pan.) įsigyti.

2. Ataskaitos I skyriaus **03 skiltyje nurodoma:**

2.1. **1 eilutėje** nurodomos išlaidos:

2.1.1. procesų, skirtų ŠESD susidarymui gamybos, sandėliavimo ar transportavimo metu sumažinti (pvz., kuro degimo gerinimas, tirpiklių regeneravimas, išsiliejimo ir nuotėkio prevencija gerinant įrangos sandarumą ir kt.), įdiegimui;

2.1.2. gamybos proceso ar įrenginių modifikavimui arba pritaikymui, kad žaliavas, energiją, katalizatorius ir pan. būtų galima pakeisti netaršiais (arba mažiau taršiais) produktais arba apdoroti žaliavas prieš jas naudojant, kad jos būtų mažiau taršios ŠESD išmetimo atveju;

2.1.3. elektra varomiems ir hibridiniams automobiliams, autobusams ir kitoms švaresnėms ir efektyvesnėms transporto priemonėms įsigyti (įskaitant jų dalis);

2.1.4. įkrovimo stotelėms ir kitai būtinai elektrinių transporto priemonių infrastruktūros įrangai.

2.1.5 procesų, skirtų kitų teršalų išmetimui į atmosferą gamybos, sandėliavimo ar transportavimo metu ar deginant kurą sumažinti, įdiegimui;

2.1.6. gamybos proceso ar įrenginių modifikavimui arba pritaikymui, kad žaliavas, energiją, katalizatorius ir pan. būtų galima pakeisti netaršiais (arba mažiau taršiais) produktais arba apdoroti žaliavas prieš jas naudojant, kad jos būtų mažiau taršios, kitų teršalų emisijos atveju;

2.1.7. antriniams dujinių atliekų panaudojimui, garų mainų sistemoms ir pan. įdiegti.

2.2. **2 eilutėje** nurodomos išlaidos visų rūšių esamoms technologijoms modifikuoti, siekiant sumažinti vandens suvartojimą (iš namų ūkių, viešųjų paslaugų ir pramonės veiklos), pvz., augalams, kuriems reikia mažiau vandens, auginti žemės ūkyje, lašelinio laistymo sistemų statybai ir įrengimui; veikalai, susijusiai su aušinimo vandens naudojimo mažinimu ir efektyvesniu vandens aušinimu, pvz., energetikos sektoriuje: aušinimas oru, aušinimo vandens naudojimas šildymo tikslais, uždaru aušinimo grandinių naudojimas ir pan.

2.3. **3 eilutėje** nurodomos išlaidos procesams, skirtiems vandens teršalų ar gamybos metu susidarančių nuotekų kiekiui mažinti, pavyzdžiui, tinklų atskyrimui ir gamybos procesuose naudojamo vandens valymui bei pakartotiniam naudojimui ir kt. Taip pat esamam gamybos procesui ar įrenginiams modifikuoti arba pritaikyti, kad žaliavas, katalizatorius ir pan. būtų galima pakeisti netaršiais (ar mažiau) vandenį teršiančiais produktais.

2.4. **4 eilutėje** nurodomos išlaidos esamo gamybos proceso pakeitimui nauju procesu, kad būtų sumažintas susidarančių atliekų toksiškumas arba kiekis. Tai apima atskyrimą ir perdirbimą (švaresnės technologijos). Gamybos procesams ar įrenginiams modifikuoti arba pritaikyti, kad žaliavas / katalizatorius / tarpinius gaminius būtų galima pakeisti naujomis, švaresnėmis žaliavomis / katalizatoriais / tarpiniais gaminiiais, kuriuos naudojant susidaro mažiau atliekų.

2.5. **5 eilutėje** nurodomos išlaidos procesui (įrangai), skirtam žaliavoms pakartotinai naudoti, žaliavų naudojimui mažinti, pavyzdžiui:

2.5.1. visų rūšių gamybos procesų pakeitimas arba koregavimas, siekiant sumažinti mineralinių išteklių naudojimą;

2.5.2. mineralinių medžiagų, naudojamų statyboje, pakeitimas medienos medžiagomis arba medžiagomis, pagamintomis iš kitų gausių atsinaujinančių išteklių;

2.5.3. užpylimas naudojant griovimo atliekas.

2.6. **13 eilutėje** nurodomos išlaidos specialiai įrangai, skirtai energijai iš AEI gaminti, pvz., biodujų kaupimo sistemoms, mediena kūrenamiems katilams ir kitiems prietaisams įsigyti, fotovoltinėms plokštėms ir fotovoltiniams elementams, hidraulinėms turbinoms ir vandens ratams, vėjo turbinoms, saulės energijos vandens šildytuvams ir pan.

2.7. **14 eilutėje** nurodomos išlaidos specialiai įrangai, skirtai šilumos / energijos vartojimo efektyvumui gerinti, pvz., šilumos siurbliams, šildymo ir vėsinimo reguliavimo sistemai, išmaniesiems maitinimo moduliams ir skaitikliams, energijos transportavimo nuostoliams mažinti ir pan.